

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
Тернопільська академія народного господарства

**ОБЛІК ТА АУДИТ:
СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Тернопіль — 1997

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
Тернопільська академія народного господарства

**"Облік та аудит:
сучасний стан та перспективи розвитку"**

Тези доповідей
науково-практичної конференції молодих вчених

Тернопіль - 1997

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИПЛАТИ ТА ОПОДАТКУВАННЯ АВТОРСЬКОГО ГОНОРАРУ

Порядок нарахування та розміри авторського гонорару в Україні регулюються Законом "Про авторське право та суміжні права". Згідно цього автором рахується особа, що вказана як автор на екземплярі оригінального твору, на рукописі чи оригіналі твору (ст. 11 п. 2 Закону України "Про авторське право та суміжні права"). Якщо у створенні об'єкта авторського права беруть декілька авторів (співавторів), то відносини між ними визначаються спеціальною угодою, котру вони заключають між собою.

Об'єктом авторського права згідно статті 5 пункту 1 вищезазначеного Закону є:

- літературні письмові твори наукового, технічного, практичного, белеґічного характеру (книги, брошури, статті, комп'ютерні програми і т.д.);
- виступи, лекції, доповіді, інші усні твори;
- музикальні твори з текстом та без тексту;
- аудіовізуальні твори;
- картини, рисунки і інші твори образотворчого мистецтва;
- твори архітектури;
- ілюстрації, картини, плани, ескізи, пластичні твори, що відносяться до географії, геології, топографії, архітектури і інших областей науки;
- переклади;
- збірники творів, збірники звичайних даних, включаючи бази даних, інші складові твори при умові, що вони є результатом творчої роботи по підбору, координації чи впорядкування змісту без причинення збитків творів, що в них входять;
- інші твори.

Згідно пункту 5 статті 14 даного Закону гонорар (винагорода) автору може виплачуватись у вигляді одноразового платежу, у формі відрахувань (відсотка) за кожен екземпляр або складатись із змішаних платежів.

Якщо автор перебуває у трудових відносинах із суб'єктом підприємницької діяльності чи працює по найму, то право на використан-

стання об'єктів авторського права встановлюється тільки авторським договором.

Авторський договір - це цивільно-правовий договір. У додатку 10 до Правил застосування Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" пункт 4 вказано, що "оплата праці працівників, які не перебувають у штаті підприємства, але виконують роботи (послуги) згідно з договорами цивільно-правового характеру, включаючи договір підряду, за умови, що розрахунки з працівниками за виконану роботу провадиться безпосередньо цим підприємством" відноситься до фонду основної заробітної плати.

Таким чином, сума авторського гонорару та усі пов'язані з ним нарахування повинні відноситись на витрати діяльності.

З 1996 року в зв'язку із введенням в дію Інструкції із статистики заробітної плати, що затверджена наказом Міністерства статистики України від 11 грудня 1995 року №323, значно змінилось оподаткування авторської винагороди.

У відповідності до пункту 2.3 даної інструкції сума авторського гонорару працівників мистецтва, редакцій газет та журналів, телеграфних агентств, видавництва, радіо, телебачення та інших підприємств і (або) оплати їх праці, що здійснюється за ставками (розцінками) авторської (постановочної) винагороди, нарахованої на даному підприємстві, включається до фонду основної заробітної плати. Отже, згідно цієї інструкції розрізняють авторський гонорар та оплату праці вищезазначених працівників.

До даної інструкції діяла інструкція про склад коштів, що направлені на споживання, у котрій авторський гонорар по пункту 6.1 відносився до інших виплат, що не входять до складу коштів, що направлені на споживання (тому на нього не проводилось жодних нарахувань до 1996 року).

Згідно з постановою Верховної Ради України від 7 лютого 1996 року № 36196-ВР "Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України "Про порядок введення в дію Закону України "Про внесення змін і доповнень до Закону України "Про пенсійне забезпечення" встановлено, що підприємства, установи та організації незалежно від форм власності та господарювання, виду діяльності й галузевої належності, об'єднань громадян, громадсько-підприємств за найманих працівників сплачують внески на державне соціальне страхування в розмірі 37 відсотків фонду оплати праці, включаючи усі витрати на оплату праці незалежно від джерела фінансування, які визначаються згідно з нормативними актами про склад

коштів, що спрямовуються на зазначені цілі, а також інших виплат, у тому числі у натуральній формі, які підлягають обкладенню прибутковим податком з громадян (крім винагород, що виплачуються за договорами цивільно-правового характеру, а також виплат відповідно до переліку видів оплати праці та інших виплат, на які не нараховуються страхові внески та які не враховуються при визначенні середньомісячного заробітку для обчислення пенсій, що затверджується Кабінетом Міністрів України). Із даного виділення стає незрозумілим: чи звільняються винагороди за договорами цивільно-правового характеру від відрахувань на державне соціальне страхування взагалі чи для них встановлено іншу базу або ставку оподаткування. Однак, постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 1996 року за № 1023 передбачено нарахування страхових внесків на всі види витрат на оплату праці, що визначені Міністерством статистики відповідно до закону України "Про оплату праці" (крім видів оплати праці та інших виплат, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 року №583 "Про затвердження нормативних актів з питань пенсійного забезпечення". А з 1 травня 1993 року до Пенсійного фонду сплачуються 33,3 від суми винагороди за договорами цивільно-правового характеру (див. Постанову ВР України від 17 червня 1993 року).

Таким чином, починаючи з 1996 року на авторську винагороду (гонорар) що виплачений за договорами цивільно-правового характеру (авторським договором) в Пенсійний фонд здійснюється нарахування в розмірі 33,3 відсотка.

Стосовно відрахувань до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення, то у відповідності до наказу Міністерства України у справах захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та Міністерства фінансів України від 30 квітня 1996 року № 57158 "Про внесення змін до Положення про порядок надходження і використання коштів Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.12.94 № 1841121 "пункт 2" Абзац другий пункту 1.4 викласти у такій редакції "до складу коштів, з яких обчислюються внески до Фонду, починаючи з 1 січня 1996 року відносяться витрати на оплату праці, передбачені пунктами 2.1-2.4 Інструкції зі статистики заробітної плати, затвердженої наказом Міністерства України від 11.12.95 року № 323". Пункт 2.3 даної інструкції наведений нами вище. Таким чином, на суму авторського гонорару згідно викладеного вище-

нараховуються 12 відсотків у вищезазначений фонд Чорнобиля.

Хоча законодавець у Законі України "Про Державний бюджет на 1996 рік" забув згадати про відрахування у Фонд зайнятості і по логіці "здорового глузду" цих відрахувань не слід здійснювати, на практиці на місцях вимагають нараховувати в цей Фонд 2 відсотки від фонду споживання, вимагають нараховувати в цей Фонд 2 відсотки від фонду споживання, посилаючись на Закон України "Про Державний бюджет України на 1995 рік".

Отже, на суми авторського гонорару слід нараховувати ще й 2 відсотки у Фонд зайнятості.

Згідно із статтею 12 Інструкції про прибутковий податок з громадян №12 від 21.04.1993 року з доходів громадян за договорами цивільно-правового характеру прибутковий податок отримується в розмірі 20 відсотків із повідомленням не пізніше 30 днів після виплати податкових органів за місцем їх проживання довідкою за формою №2.

Таким чином, оподаткування авторського гонорару є значно великим. Проте на практиці існують варіанти його уникнення.

ПРИБЕГАЄС.

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛІВ НА СКЛАДІ

Формування ринкових відносин вимагає суттєвого покращення і підвищення ефективності виробництва. В економічно розвинутому суспільстві бухгалтерський облік і економічний аналіз завжди повинні бути спрямованими на потреби управління.

Поряд з різними проблемами ведення бухгалтерського обліку на підприємствах, в організаціях і установах важливого значення набуває облік матеріалів на складі. Згідно з заключеними договорами на матеріали, які надійшли від постачальників, підприємство отримує певні розрахункові документи, а саме - товаро-транспортні накладні, рахунки-фактури і т.д. Вони реєструються в журналі обліку отриманих вантажів, а також перевіряються на передбачені договором умови їх постачання. В міру оплати платіжних документів постачальників на підставі виписок банку роблять такий запис:

Д-т рахунку 60 "Розрахунки з постачальниками і підрядчиками"
К-т рахунку 51 "Розрахунковий рахунок"

За даними рахунку "Сировина і матеріали" визначають собівартість не тільки всіх придбаних матеріалів, а й кожного їх виду. Одночасно роблять відмітку про виконання договору постачання, після чого розрахункові документи передають в бухгалтерію підприємства для оплати. Для отримання матеріалів зі складу постачальника централізована бухгалтерія виписує експедиторське доручення.

Особливості ведення обліку матеріалів на складі включають такі взаємозв'язані етапи:

1). Видача доручень.

Доручення підписується керівником підприємства і головним бухгалтером, завіряється печаткою та реєструється в журналі реєстрації виданих доручень. Перелік матеріалів, належних до отримання, приводиться в дорученні тільки тоді, коли в документі на їх отримання не вказані найменування і кількість матеріальних цінностей, які мають бути отримані.

2). Оформлення матеріалів, отриманих на конкретний об'єкт.

Якщо в інтересах виробництва є необхідність направити матеріали безпосередньо в цех або якийсь інший підрозділ, то ці матеріали необхідно відобразити в бухгалтерському обліку як отримані на центральний склад і передані в цех.

3). Документальне оформлення отриманих матеріалів від постачальників.

Перш за все, коли отримують матеріали від постачальників, перевіряють фактичне співвідношення їх кількості з даними документу постачальника. Якщо розбіжностей між фактично прийнятою кількістю матеріалів немає, та оприбуткування їх можна оформити на основі документів постачальника.

4). Придбання виробничих запасів підвітними особами.

Підвітна особа повинна передати матеріальні цінності, придбані за наявні кошти в магазинах, у інших підприємств або у населення, завідувачому складом, який виписує прибутковий ордер.

5). Передача первинних прибуткових і видаткових документів зі складу в бухгалтерію.

Передача цих документів проводиться щоденно. Якщо виникають різні ускладнення - то не частіше одного разу на тиждень. На підприємствах, де документообіг незначний, документи в бухгалтерію передаються подекадно або два рази в місяць.

6). Ведення карточок складського обліку.

Розрахунок показує, що замовлення можна прийняти до виконання, бо маржинальна собівартість одиниці виробу (0,009 тис. грн.) менша нормативної собівартості (0,012 тис. грн.).

Викладена метода визначає лише один із видів управлінських рішень, які приймаються на основі використання показника маржинальної собівартості. Разом з тим, за допомогою визначення маржинальної собівартості можна вирішувати і інші проблеми управління:

- економічної доцільності обробки на підприємстві напівфабрикатів. Купівельну ціну напівфабрикатів порівнюють з маржинальною собівартістю, розрахованою за внутрішніми сегментами підприємства (напівфабрикати, напівпродукти, запасні частини і т.д.);
- програмування виробництва, коли необхідно співставити багаточисленні внутрішні джерела засобів підприємства і можливості їх ефективного використання;
- прогнозування реалізації. У цьому випадку ціни реалізації порівнюють з маржинальною собівартістю для того, щоб мати можливість:

- а) класифікації клієнтів за типами в розрізі одного і того ж готового виробу;
- б) класифікації готових виробів за рівнями маржинальної собівартості;
- в) збільшення об'єму демпінгового продажу за умови, що ціни не впадуть нижче маржинальної собівартості.

Однак, зниження ціни реалізації до меж маржинальної собівартості не завжди дозволяє збільшувати об'єм реалізації. Бо, в першу чергу, ціна реалізації залежить від ринкової ціни, та й рентабельність не може залишатися незмінною.

Практика показує, що рентабельність зростає зі збільшенням об'єму виробництва, якщо маржинальна собівартість перевищує середню собівартість одиниці і, навпаки, рентабельність падає, якщо маржинальна собівартість менше середньої собівартості. Тому, підприємства, які прагнуть знизити ціни, не узгоджуючись з цим правилом, можуть погратися в тяжке становище.

Перевагою методу маржинальної собівартості є простота його практичного використання і можливість знаходження оптимальних управлінських рішень в умовах ринку. Тому впровадження його в практику є необхідною передумовою успішної роботи підприємств, створення оптимальної ринкової інфраструктури, виживання підприємств в умовах вільної конкуренції і зростання їх економічного потенціалу.

З М І С Т

1. Лучко М.Р. "Організація виплати та оподаткування авторського гонорару".....	3
2. Прибега І.Є. "Особливості ведення обліку матеріалів на складі".....	5
3. Крамарчук С.П. "Питання обліку та аудиту оцінки якості плодівочив".....	7
4. Тріль С.Р. "Основні напрямки вдосконалення обліку витрат на утримання і експлуатацію устаткування в сучасних умовах господарювання".....	9
5. Плиса В. "До питання оцінки нецелісності (банкрутства) підприємства".....	10
6. Предик П.Б. "Планування аудиту".....	12
7. Будник Л.А. "Роль економічного аналізу в аудиторській діяльності".....	13
8. Цирба М.Т., Предик П.Б. "Використання прийомів економічного аналізу в аудиті".....	15
9. Денчук П.Н. "Амортизація: проблеми нарахування та відображення в фінансовому обліку".....	16
10. Рожелок В.М. "Управлінський контроль в умовах ринку".....	18
11. Кузьмінський Ю.А. "Проблеми удосконалення автоматизованої обробки облікової інформації".....	19
12. Небильцова О.В. "Форвардні контракти та деякі аспекти їх обліку".....	21
13. Данилюк І.В. "Аудит інвестицій".....	22
14. Гринчишин Я.М. "Проблеми обліку податків в АПК".....	24
15. Кушнірик І.П. "Інформаційне забезпечення аудиту виробничих витрат".....	26
16. Дишкант О.В. "Організація контролю за ефективним використанням фінансових ресурсів".....	27
17. Кундря О.П., Калитка О.В. "Перспектива фінансового обліку через комп'ютерне середовище".....	30
18. Грицина О.В. "Проблеми аудиторської діяльності в Україні".....	31
19. Калитка О.В., Кундря О.П. "Деякі аспекти розвитку аудиту в Україні".....	33
20. Бенько М.М. "Облік затрат комерційної діяльності та їх групування".....	35
21. Деньга С.М. "Облік затрат, доходів і фінансових результатів торгових підприємств України в умовах переходу до ринкових відносин".....	37
22. Стадницький Ю.І. "Природоохоронний аудит і облік: сучасний стан і завдання розвитку".....	39
23. Гнилицька Л.В. "Використання методу маржинальної собівартості для обґрунтування управлінських рішень".....	41